

J. Slauerhoff, *Yaşamın Kıyısında*

door Erhan Güreer

[fragmentvertaling Het leven op aarde, uit *J. Slauerhoff - Alle romans*, p. 175-186, Nijgh & Van Ditmar (2004)]

Bunca yüzyıldır gri taşları ve kayalıkları ve kahverengi kıyıları Pasifik Okyanusunun dalgalarıyla yıkanmış ve oyulmuş Çin kıyısında eski bir yaz günü. Ancak kıyı neredeyse hiç geri çekilmemiş. Hafif çalkantı dışında bir devinim yok, çıkıntı yapan kayaların etrafında sular kabarıyor, balıkçı gemileri sessiz sürüler halinde kıyının yanından geçiyorlar, yalnız yük gemileri içlerine kapanmış gibi ağır ağır limandan limana gidiyorlar. Avrupalıların buharlı gemileri telaşlıca girip çıkıyorlar ancak neredeyse fark edilmiyorlar. Bütün bunlara rağmen herşey aynı kalıyor.

Birçok önceki yaz gününden farksız, eski bir yaz günü bir gemi Amoy'un kurulduğu adalara yanaşıyor. Eski, siyaha boyanmış, bir buharlı gemi, küçük gibi duruyor. Yine de bin beş yüz yolcuyu ülkesine geri götürüyor. Singapur zenginleri, uzun yıllar sonra küçük birikimleri ve eşleri ve kız ve erkek çocuklu büyük aileleriyle geri dönen Malakkalı ve Doğu Hint Adalarından tüccarlar; kendilerini üç yıllığına kiraya veren ancak zehirli kalay madenlerinde ve güneşte kavurucu kauçuk bahçelerinde beş yıl rehin tutulan, şimdi de erimiş kasları ve çökük avurtlarıyla ancak gümüş dolar dolu para kuşaklarıyla geri dönen köleler. Hepsi, alçak tavanlı orta güvertelerde; şalopa, yakıcı demir güvertelerde; vinç ve yüklerden kalan yerlerde, üst üste, yan yana ve iç içeler. Küçük yumuşakçalar gibi tombul ve yumuşak yeni doğmuşlar var aralarında, küçük yüzlerinde büyük kahverengi gözleri apaçık ve yumru gibi; gevşek derileri bol duran giysiler gibi aşınmış kemiklerini örten, ölmek için Orta Ülkeye dönen aşırı yaşlılar da var. Bazıları gemide öldüler; arka güverteler şalopalar kadar tabutlarla dolu. Alçak, sönmemiş kirecin üzerinde yatıyorlar, kapaklar yüzlerine inmiş şekilde. Ancak varış yerinde olacaklar. Tüccarlar gururla sarkan göbeklerini taşıyorlar, varlıklarının bedensel bir kanıtı olarak. Afyonkeşler kuru odun demetleri gibi köşelerinde oturuyorlar, etraflarında olup bitene lakayt bir şekilde.

Ancak hepsi -çocuklar, yaşlılar, yatalaklar, cesetler, çökmüşler ve besililer- bir bütün

oluşturuyorlar, Çin'e giden bir insanlık kümesi. Gidip gelen sesi çıkaran dev bir böcek varmış gibi, ara güverteden uğultular ve fısıltılar yükseliyor; hepsinden bir koku yayılıyor, bütün gemiyi kaplıyor.

Amoy görünüyor artık; sandıklar, kafesler, sepetler ve pisliklerinin içinde yatan birkaç ölecek ve ölü ara güverteyi boşalttıkça uğultu yükseliyor. Çoğu yolcu kıyıyı ve Gulangyu adalarının yüksek, kahverengi ve kayalıklı bayırlarını hatırlıyor artık. Diğerleri Amoy'u hiç görmediler ama buna rağmen hatırlıyorlar. Hemen hiçbiri kalma niyetinde değil Amoy'da; Amoy, gurbetçilerini yutup tükürüyor, yutup tükürüyor, yutup tükürüyor.

Gemide, üç yıl önceki büyük kıtlık zamanında topluca göce zorlanan bütün bir köyün nüfusu da var. Natuna'da dağ yamaçlarındaki plantasyonlarda çalışmışlar, çoğunluğu ayrılmamış, çoğu ölmüş, çoğu doğmuş; bir zaman sonra iç bölgelerde bir yerde yeni bir köy oluşacak.

Gemi, sağanak yağmur altında kente uzak bir yerde demir atıyor. Ancak çok geçmeden pansiyon gemileri yanaşıyor. Yirmi otuz büyük sampan, geminin etrafını sarıyor. Müşteri avcılarını ip atıp bindirme yapıyorlar gemiye, yapış yapış ayaklarıyla gemi gövdesini tırmanarak. Aynı anda hercai patlamalarla havai fişekler ateş alıyor. Engin denizin sessizliği buraya kadar, aşağıdan yükselen biteviye uğultuyla. Müşteri avcılarını insanları çekip götürüyorlar, bagajları taşıyıp gemilerine indiriyorlar. Kargaşada kaç müşteri bulabilecek kendi bagajını? Gelen yolcular şaşkınlık içindeler ama çok geçmeden herkes kaderine ve sampanına razı oluyor ve kesintisiz bir akış içinde merdiveni iniyorlar. Çok küçük çocuklar peştamala sarılıp bellerde, aşırı yaşlı kadınlar sırtlarda taşınıyorlar. Sıkı taranmış saçları, yağmurda ışıldayan siyah ceketleriyle karayı görünce çürük çarık dişleriyle sırtıyorlar.

Sonra insanlarla dolu sampanlar sonra neredeyse aralıksız bir katile halinde yola çıktılar, büyük bir filo, yok, Çin'in bir parçası gibi. Bütününe kavuşan bir parça gibi. Geminin gelişinden bir saat sonra hepsi aşınmış kaldırım taşlı sokaklardaki köhne otellerine yerleştirildiler; tanıdık pis koku ve yarı kanlığa döndüler yeniden. sağ salim döndüler ancak sanki hiç gitmemişler gibi çok az değiştiler. Kimileriye dünyalıklarıyla ve yürüyüş direkleriyle Amoy çevresindeki pirinç tarlalarının arasından iç bölgelere doğru yollarına devam ediyorlar.

Kısa bir süre sonra geminin kışının altında bir sampana yirmi kadar tabut yükleniyor; indirilen son yolcular.

Gemidekilerden hiçbirini tanımadım, kalabalıklar arasında tek bir kişiyi bile seçemedim. Bir beş yüz kişi, birbirimizle gerçek bir temasta bulunmadan, on altı gün boyunca benimle aynı küçük mekanı paylaştılar. Onlar gittikten sonra gemi boşaldı ve sessizleşti ve koku da azaldı. Bu kadar. Çin'e bin beş yüz kişi daha girdi, ancak kimse bunun farkına varmayacak.

Peki bu yolcuğun anlamı ne o zaman? Birazdan yükleyip boşaltacağız, başka birşey olmayacak. Yok, olacak, ancak gece yarısından sonra.

Son birkaç kişinin sesi geliyor uzaklaşan sampanlardan. Alçak kenarda oturan ve su boşaltan bir kadın, vücuduna kürek isabet eden biri, yabancı ortamdan dolayı ağlayan birkaç çocuk. Gemi büyük bir sessizliğe bürünmüştü, uzunca bir süre geminin üzerinden süzülüp şimdi vaktinin geldiğini düşünen büyük, gri bir yırtıcı kuş gibi. Sağanak yağmur kesilmemişti, kimse güverteye çıkmıyordu ve her yer ışıltıyor ve ıslaktı. Yüke dokunulmuyordu henüz. Gemi, ölü gibi sessizdi; önce binlerce kişiye bir kafes, şimdi gemide kalan birkaç kişiye yüzen bir demir lahit. Yağmurdan korunmak için herkes, tek başına veya birlikte, kendi kameralarına kapanmıştı.

Ben, eski ben değildim artık. O an bıraktım kendimi o geçici ölüme; yaşam kaynağı, denizin uğultusu ve rüzgârın nefes alıp verişinin yokluğunda bir süre oyalanacaktım. Şimdi istersem çikabilirdim karaya.

Nasıl olmuştu da soluk yıllar içinde, neredeyse tamamını denizde geçirdiğimi denizde ve karadaki bütün felaketlerden sonra, karaya çıkma özlemi, bununla kalmayıp, karanın derinlerine girip denizi bir daha görmeme özemi depresmişti içimde? Beni teslim almak isteyen bir ruh değildi, kendim istiyordum bunu. Küçük, ada zincirleriyle çevrili denize bakan büyük anakaranın cazibesi miydi yoksa? Ne zaman teslim olacaktım?

Bütün Çinli yolculardan, büyük ailelerden tek birini, köyden tek bir kişiyi bile tanımamıştım, selamlaşmamıştım, konuşmak bir yana, tek bir kişi bile gülümsememişti bana. Seyahatin başında bir kız ilişmişti gözüme, kısa bir an; çok gençti, siyah kakülü alnını örtüyordu, siyah ceketinden anladığım ve mavi pantolonunun gösterdiği kadarıyla güzel yapıydı. Bir an kamarama çağırtmayı düşündüm. Gemiye binişinde bir yabancı vardı, özgür olup birden hapsedilen yavru bir hayvan gibi, özgür olmak

isteyen ancak bunu yapamayacak kadar ürkek ve yumuşaktı. Anne babasına beş dolar verip aldirabilirdim kamarama. Ya sonra? Yakınlaşma girişimimi katlanıp gidecekti tekrar. Onu bir daha aramadım, kalabalıkta da karşılaşmadık bir daha. Başka kim kalmıştı aklımda? Şişman karınları ve maymunumsu hareketleriyle epey komik ve tatlı birkaç çocuk; biri ambar ağzında sürekli birşey okuyan, diğeri boş duran –okumuş ve bilge– birkaç asırlık kimse. Ve yaşayan bir ceset, gözleri bile ölmüş bir afyonkeş. Bunların dışında herkes aynıydı.

Şimdi, Amoy'un daha da büyük insan kalabalığına yayılmış o insan kalabalıklarının arasında olma özlemi duyuyorum. Eskiden kapıldığım ruhla karşılaşma korkusundan kurtuldum artık ancak ne sözler, ne bakışlar ne de hareketlerle anlaşabileceğim kalabalıkların arasına karıştığında beni bekleyen ağır, kasvetli yalnızlığın önsezisi engelliyor beni. Zaten ilk fırsatta gemiyi terk etme niyetindeydim; neden şimdi olmasındı ki? Yarın sabaha kadar kimse fark etmezdi yokluğumu. O halde? Sessizce gece gündüz geminin çevresinde yüzen sampanlardan birini çağırdım ancak daha büyük bir gemi yanaştı. Ancak bindikten sonra onun bir yüzer ev olduğunu fark ettim. Anne, baba ve dört çocuk bir brandanın altında çömelerek uyuyorlardı. Adam, kadın ve kızlarından biri geminin dümenindeydiler. Adam kıkta tek büyük kürekle gemiyi hareket ettiriyordu, kadın yelkeni idare ediyordu ve kız pruvada daha küçük bir küreği çekiyordu ancak sanırım bunun bir faydası olmuyordu. Ayrıca uykusuzluktan yarı sersem haldeydi.

Ben kıça bir kamış hasır yakında bir bankta oturuyordum. Küçük bir gaz lambasının yandığı branda altında diğeri üç çocukla birkaç domuz yavrusunun yan yana yattıklarını görebiliyordum. Bir rafta ev eşyaları, birkaç tabak ve kase vardı.

Deniz kenarındaki evler görünmeye başlamıştı bile. Hatta tek tük fenerler yanıyordu ve bir dış duvar parçası, birkaç camsız yüksek, açık pencere görünüyordu ancak diğeri herşey karanlığa bürülüydü henüz; ölü bir kente yaklaşıyordum.

Gemici, sampanı durdurup kızını işaret etti. Anlamadım. Onu çağırdı, kız yaklaştı ve bana yaslandı. Babası, el kol hareketi yaptı. Kente gitmeye ne hacet? Aradığım burada da vardı, pahalı da değildi, bir Meksika doları.

Genişliği bir metreyi geçmeyen bu gemide mi? Altı insan ve birkaç hayvanın yaşadığı yerde mi? Oturduğum yerde kalıp bedbaht kaderimi onlarınkiyle karşılaştırdım.

Yerimden kalkmayışım, onay olarak algılandı. Uyuyan çocuklar ve domuz yavruları ön güverteye konuldular. Çocuklardan biri kısa bir an uyanıp sessizce ağladı ancak hemen sakinleştirildi; bunu nasıl yaptılar bilmiyorum. Branda serbestti. Kız uzandı; bacakları brandanın altından dışarı sarkıyordu. Yanına gidip lambanın dumanlı ışığında ona baktım. On beş yaşlarındaydı ve sabırlı bir ifade vardı yüzünde. Oldukça güzel yapılıydı. Birkaç davet edici harekette bulundu, hareket etmeyip yerimde durunca bıraktı, arada bir öksürerek.

Tekrar sürünerek brandanın altından çıktım, babasına iki dolar verip kürek çekmeye devam etmesini söyledim. Üzüldüğünü belli eden bir harekette bulundu ancak dediğimi yaptı ve iki dakika sonra karaya ulaştım. Kentin dışına en çabuk çıkacağım güzergahı göstermesini söyledim. Rıhtıma yanaşıp önden gitti, önce ıslak bir meydandan, sonra giderek daralan sokaklardan geçtik. Evlerden boğuk inilti ve müzik sesleri geliyordu. Amoy, gelip geçen insanların kentiydi; varlığıyla dönen birçok kişi, sevinç dolu birçok ev vardı. Rehberim sürekli o evlerden birinin önünde duruyor, ancak ben devam etmesini söylüyordum sürekli. On dakika sonra kentin dışına gelmiştik. Tuz kokan karanlık bir düzlük uzanıyordu önümde, beyaz bir deniz çizgisinin sonunda; çok uzaklarda bir grup dağınık ışıklar vardı. Kentin bu bölgesi bir adanın üzerinde kuruluydu demek. İlerideki kent daha büyük görünüyordu. O da bir adanın üzerine kuruluydu, kim bilir? Sordum; evet, o da bir adanın üzerinde kuruluydu ve onun da arkasında deniz vardı. Sonra kara geliyordu. Beni gemisiyle oraya götürmesini isteyebilirdim. Gece, yağmur sonrası bir sessizliğe bürünmüştü; su, durgun dalgalanıyordu. Ancak vazgeçtim. Yüreksizce bir davranıştı belki. Gemiye geri dönmek istediğimi söyledim. Tekrar merdiveni çıkıp uyku sersemliği içindeki nöbetçinin yanından geçerek karanlık geminin üzerinde kamarama yürürken bir iğrenme geldi. Aynı yere dönmüştüm.

Ancak birden anladım; Çin'in kendisi korkutuyordu beni, eskiden beni etkisi altına alan ruh kadar neredeyse. Bu ülke beni önce dışarıda tutacaktı, sonra birden veya yavaş yavaş ancak karşı konulmaz bir halde içine alacaktı ve böylece kendimden birşey kalmayacaktı; şimdi olduğum gibi. Nasıl bir geçiş yapabilirim derken Taihai geldi aklıma. Önce alışmak için orada bir süre kalacaktım, sonra akış yukarı devam edecektim. Ancak geniş akarsu üzerindeki gemiler de Çin'in dışında kalıyordu,

denizden binlerce kilometre uzakta bulunan Hankow'a, Yichang'a kadar gitseler de. Akış yukarı gitmeyecektim. Taihai. Daha ilerisine gidemiyordum düşüncelerimle. Uyuyamıyordum, geminin koridorlarında yürümeye başladım, birileriyle karşılaşmaktan korkarak. Hiç gitmediğim yerde, kış güvertesinin altında buldum kendimi. Pervaneye yakın birkaç dar kamara daha varmış; kim yaşayabilir böyle bir yerde, ikinci sınıf ateşçiler mi? Tatlı bir koku geldi burnuma; kapılardan birini ittim. Boş bir koltukta fletner ayarlayıcısı Li Shen yatıyordu. Nargilesi yanında duruyordu; lamba yanıyordu hâlâ. Gözleri fal taşı gibi açıktı, hiçbir şey görmüyordu. Gemiden ne kadar uzaktaydı, sürüklendiği boşluk ne kadar büyüktü kim bilir, kavurucu, demirden kamarasında yatarken bile?

Nargileyi aldım, bir afyon kabuğu kalmıştı, lambanın üzerinde birkaç kez denedim, ancak neredeyse hiçbir şey çekemedim içime. Biri görse ne derdi; gizlice en alt sınıf bir kölenin nargile artığını içine çeken beyaz bir deniz subayı! Ancak kimse görmedi. Onun artığına göz koyma girişimi de başarısızlıkla sonuçlanmıştı. Çıkmak istiyordum ancak Li Shen sandığım kadar kendinden geçmemişti.

Beni kolumdan tuttu, elimin üzerini okşadı, sırttı, ince bir beceriyle bir nargile hazırladı, boynunu eğerek bana sundu. Reddedemeyecek kadar mahcupum. Haz duymadan dumanı içime çektim. Bir daha. Sonra Li Shen çekti. Sonra ben, bir daha. Artık terk edilmiş hissetmiyordum kendimi. Çinli Li Shen, kardeşimmiş meğer.

Konuşmuyorduk, afyon çekiyorduk. Kurtuluşu bulduğumu düşünüyordum.

Ertesi gün, gerçekler karaya oturtmuştu beni. Mahcubiyetim kadar olmasa da başım ve midem eziyet veriyordu bana. Bir İngiliz vatandaşıydım. Sarhoşlardan nefret ediyordum. Oysa kendim afyon çekiyordum. Gemide karşılaştığım bütün Çinilerin kaçamak bakışlarla benimle alay ettiklerini hayal ettim birden. Bütün gün boyunca pruvada, kıçta, gemi vasatında, her yerde yük yüklendi. Başım gümledi ve uğuldadı. Gemi radyosunu dinledim ancak neredeyse hiçbir sinyal alamadım.

Bir tutukludan daha kötü hissediyordum kendimi; işe yaramaz biri. Kaçışım, başarısızlıkla sonuçlanmıştı, afyonun sersemliği başarısızlıkla sonuçlanmıştı; ne yapacaktım şimdi? Tayhay'da bir sokak serserisi olarak görmeye başlamıştım kendimi. Nasıl daya iyi bir yaşam kuracaktım orada? Ancak, yoluma devam etmeyi arzuluyordum. Peki sonra?

Akşam biraz sakinleşebilmişim; öyle veya böyle bunu yapacağımı biliyordum, ve birşey olacaktı, beni çekip alan birşey. Zamanı gelmişti. Böyle devam edemezdi. Hava kararmadan kısa süre önce, güneş şiş bir top gibi Amoy'un evlerinin arkasında batarken, geminin pruvasından kışına her yerinde bir bağırış duyuldu. Köleler paçavralarını giydiler, kendilerini iplerle sarkıtarak inip layterleriyle uzaklaştılar. Ambarın alt kısmında Tayhay'a gidecek birkaç sandık maruz kalmıştı. Hong Kong'dan geliyordu. Siyah harflerin üzerine boya çekmeyi unutmuşlardı. Kanton - Hong Kong boykotu, Amoy'a kadar uzanıyordu. Bir uzlaşma sağlanana dek gemi boşaltılmayacaktı. Para, slogana galip gelebiliyordu henüz. Ancak bu, ertesi gün içindi. Birden ortalık sessizleşti. Masa başında, sinyal cihazımın karşısında uykuya dalmışım.

Gece; ağır, sıcak, yıldızsız, denizi ve karayı kaplamıştı. Hayatı ne denize, ne de kavrulan karaya, hiçbir yere boşaltmadığı, uzun bir gün biriktirdiği sıcaklığıyla boğuyordu hava. Hiçbir şey kımıldamıyordu.

Karşı karşıya, görünmez, kırmızı ve yeşil fener üçgenleriyle gemiler kentin karşısında duruyorlardı, yine karanlığa yayılmış ışıkların belirlediği şekilde. Rıhtım kenarındaki dubalar karanlık, hangarlar siyah ve karanlıktı. Kokular, tek yaşam işareti kokuları. Sokaklardan gelen çürüme kokuları, hangarlardan gelen hububat ve katran kokuları. Ölüm gelmişti dünyaya sanki; gezegen, ilk yaşam tohumlarının filizlenmeden önceki zamanda olduğu gibi ısınacak, herşey duman ve sıcakta boğulacak ve hava aydınlandığında her yer, kısa bir süre atmosferi bozduktan sonra tekrar kaybolacak cesetlerle dolacaktı sanki. Sonra taş ve toprak ve denizlerden başka birşey kalmayacaktı.

Böyle bir gecede, yaşayan şeyler yok olmayı özler. Buna karşın birkaç yıldız doğuyor. Ancak onlar da yüzlerce ışık yılı önce ölmüş zaten. Böyle saatlerce devam ediyor, amaçsızca, ancak zaman geçiyor. Fakat yaşayan insanlar var ve sabırsızlanıyorlar.

Siyah duvarda bir ışık yanıyor, yaklaşıyor, boyun kırıyormuş gibi yavaş hareketlerle kalkıp iniyor, bitkin, sallanan bir çiçek gibi; kurtulmak istiyor ancak yerinden kalkamayacak kadar yorgun. Belki de mezarından yükselmiş, yukarıda bir dala tutunan ve aşağıdaki ölüye incek bir parıltı.

Bir geminin yeşil ve kırmızı fenerinin arasında başka bir küçük ışık yanıyor. Gidip geliyor, fazla değil, iki karbon elektrot arasında aşırı yavaşlatılmış bir şekilde atarak gidip gelen bir kıvılcım gibi. Nihayet ışık ritimden ayrılıyor, yaklaşıyor, kararsız, titrek. Şimdi diğer ışık hareketsizleşiyor ve sönüyor neredeyse. Sonra kısa bir an, bir ışık dalgası geçiyor ritimin üzerinden; şimşek çakması değil, sıcaklığın titremesi. Sayısız dörtgen gözleriyle kent, bir gemi mezarlığına bakıyor bir an.

Bir yelkenli, donuk manzarada hareket eden tek şey; karanlıkta yolunu bulmaya çalışıyor. Işık, kısa küreğin yanında, gemiyle yükselip alçalıyor. Bir ışıltı daha, sonra tekrar kararıyor. Kent inliyor. Öldürülen birinin ölüm iniltileri, yakalanan bir hırsız, genelevde direnen bir müşteri, yatağında yatan bir zengin.

Veya bir sinyal.

Deniz, erimiş kurşun gibi dalgalanıyor. Yelkenli, yavaş yavaş ancak kararlılıkla kaya adasına doğru uzanan, neredeyse koyun dışında bekleyen gemiye doğru seyrediyor. Işıklar birbirine yaklaşıyor, sönüyorlar aynı anda.

Neydi beni uyandıran? Derinlere dalmıştım. Boş zemini kumla kaplı, gündüzleri bile yarı karanlık, kışları ışığın gece gündüz yandığı, bardağını yakınında bulundurarak dirseklerini çinko bir tezgaha dayayan birinin, arkasında kimse içmediği zaman iyice öne doğru eğilen ve ellerin istenildiği kadar uzatılmasına izin veren bir kadının durduğu Belfast'ta bir han girmişti rüyama.

Bu akşam, bir şeyler oluyor. Üst güverteye gidiyorum, pusuya yatıp karanlığa bakıyorum. Birşey görünmüyor. Ancak gemi bordasının demirine birşey çarpıyor, önce iplerin gıcirtısını, sonra da bir petrol varilinin kapağının birden dışa doğru genişlediğini andıran sesler geliyor. Düşünmeden çıplak ayaklarla seslerin geldiği yere doğru koşuyorum, bir bedene tosluyorum, zayıf bir kolu yakalıyorum, bir keten takım hissediyorum, takım elbiseyi yakalıyorum.

Bir başkası da beni yakalıyor arkadan. Bir tekme atıp el fenerimi çıkarıyorum. Li Shen, dün akşamki ahbabım. Ho Kam Yong, iaşe zabiti.

Paketin içinde ne olduğu belli. Afyon iyi para ediyor burada. Bir kararsızlık anı. Neden denize atmıyorlar beni? Ho Kam Yong'u sımsıkı tuttuğum için mi?

“Bırak beni” diyor Li Shen. “Biz söyleriz kaptana sen afyon içiyorsun.”

Gülmeyle cevap veriyorum.

“Bırak beni yoksa...” Üçüncü bir şekil beliriyor elinde bıçakla. Gemi ateşçilerinin ustabaşı yardımcısı. Ho Kam Yong’un boğazına dayanıp alarm veriyorum, sessizce.

Li Shen beni bırakıyor, ben iase zabitini bırakmayıp siper alıyorum. Diğer ikisi fısıldaşıyorlar. “Birşey söylemezsen yarın belki yastığın altında bin dolar banknot.”

“Hemen” diyorum.

“Hemen o kadar yok.”

“O zaman afyon bende kalıyor. Diğerinin yerini de biliyorum.”

Tahminime göre, bankın bulunduğu ve yanan fenerin durduğu ve gündüzleri işle ve işe yaramaz şeylerle dolu köşede. Üç no’lu kişi sıvışıp altı adet yüz dolarlık banknotla geri dönüyor.

“Kalanı yarın.”

“Gerekmez” deyip hemen Ho Kam Yong’u bırakıyorum.

“Birbirleriyle fısıldaşıyorlar. İyi biri olduğumu mu düşünüyorlar, ahmak biri mi yoksa?

“Suppose you like smoke big pipe, come back nighttime, no tell other chief men” diyor Li Sjen.

“Hayır Li Shen, Tayhay’da iki ay yaşayacak kadar param var. Yeterince uzun bir zaman. İki ay sonra tatlı rüya alemi bana yol gösterecektir.”

Bakmaya devam ettim; ekip aldırış etmemiş gibi görünüyordu. Yirmi paket indiriliyor yelkenliye, bir an bir ışık beliriyor, yelkenli itiliyor ve bütün fenerler söndürülüyor. İki Çinli sessizce kış güvertesinin altında, pervane yakınında bulunan sıcak, havasız kamaralarına dönüyorlar. Birkaç yıl sonra çok kadınlı, bol yiyecekli büyük köşklerde oturacaklar. Veya bir hapisanede çürümüş olacaklar.

Ertesi gün öğleye kadar bekliyorlar. Çatışma çözülmüyor. Belki bir ve iki no’lu köleler de paylarını aldılar; benden daha fazla belki de. Ho Kam Yong ve Li Shen bir an evvel gitmek istiyorlar. Geminin kaderini belirleyen de bu olacak. Cılız bir iase zabiti ve iskelet gibi bir fletner ayarlayıcısı. Diğerleri, Tanrı ve kumpanya, Tanrıyla birlikte geminin patronu olduklarını sanıyorlar.

Gemi ambarında boşaltılmamış iki yüz ton yükü demir alıyor, birkaç saat öbür türlü üzerinden geçebileceği kumsala oturuyor, gecikmeden dolayı fırtınaya kapılıyor ve nihayet iki gün gecikmeyle Ningpo’ya ulaşıyor.

Aynı akşam, diğerleri erkenden dinlenmeye çekilirken veya dans salonlarında sahte aşk ve neşe aramaya çıkarken, ben bütün eşyalarımı bırakarak, izin kâğıdı almaksızın gemiyi terk ediyorum.

Üç gün sonra, Ningpo'da liman bölgesini hiç terk etmeden saklandıktan sonra, bir yolcu olarak Tayhay'a giden bir gemiye biniyorum.